

PŁOMIEŃ PAMIĘCI

LOKALNE MIEJSCA PAMIĘCI

Projekt społeczny dla uczniów klas VII- VIII i i ponadpodstawowych

Grób Nieznanego Żołnierza w Warszawie od 100 lat jest symbolicznym stałym punktem na mapie Polski i Warszawy. I choć znajduje się w tym samym miejscu, ma podobną formę i wygląd, jak inne miejsca pamięci, podlegał zmianom historycznym i architektonicznym. Historia Grobu spleciona jest ściśle z historią Polski - pełna jest zaskakujących zwrotów akcji, tajemnic i śmiałych decyzji. Kim jest pochowany w Grobie Nieznanego Żołnierza? Dlaczego tablice z nazwami bitew wielokrotnie zmieniano na inne? Jak to się stało, że choć Pałac Saski został zupełnie zburzony, to Grób Nieznanego Żołnierza i ochraniające go kolumny po powojennej przebudowie wciąż stoją. Rozwiązując zadania, znajdziecie odpowiedzi. Niech was zainspirują do poszukiwań miejsc pamięci w waszej okolicy.

Zadanie I.

Zastanów się, jakie masz skojarzenia związane z pojęciem Grobu Nieznanego Żołnierza.

- Z czym ci się kojarzy?
- Czemu miałyby służyć taki pomnik?
- Jak myślisz, dlaczego powstał?
- Spróbuj podać jak najwięcej skojarzeń – stworzą one mapę twoich myśli.

Grób Nieznanego Żołnierza

Zadanie 2.

Dopasuj daty do opisów wydarzeń związanych z Grobem Nieznanego Żołnierza. Podpowiedzi możesz znaleźć w samym opisie wydarzenia.

07.12.1923, 02.12.1924, 29.11.1925, 01.11.1925, 02.11.1925, 02.11.1925, 1939–1945, 27–29.12.1944, 17.01.1945, 08.05.1946, 1989–2025, 2023

Rozkaz gen. Stefana Szeptyckiego – powołanie Tymczasowego Komitetu Organizacyjnego Budowy Pomnika Nieznanego Żołnierza na Placu Saskim.
Finansowanie – ze zbiórek społecznych.

Tablica „Nieznanemu Żołnierzowi Poległemu za Ojczyznę”
– umieszczona na Placu Saskim.

Złożenie trumny w grobowcu – w Pałacu Saskim. Cisza w całej Polsce.
Salwa 24 armatnich strzałów.

Powitanie trumny – przemarsz Alejami Jerozolimskimi, Nowym Światem
i Krakowskim Przedmieściem do Katedry Św. Jana.

Wybór trumny nr 4 – dokonany przez Jadwigę Zarugiewicz.

Trumna – 22-godzinna podróż z Dworca Głównego we Lwowie do Warszawy.

Uroczystość odsłonięcia Grobu – zapalenie znicza, warta honorowa.

Dodanie nowych tablic – m.in. żołnierze wyklęci, obrońcy Wołynia.
Powrót dat bitew z lat 1914–1918.

Rozpoczęcie odbudowy Pałacu Saskiego.

Okupacja niemiecka – Grób nienaruszony, niedostępny dla Polaków.

Niemcy wysadzili Pałac Saski – kolumnada nad Grobem ocalała.

Polscy żołnierze – rozpalenie ogniska przy Grobie, rozpoczęcie odbudowy.

Podobne tablice – w Łodzi, Kielcach, Lwowie i Radomiu. Trumna – 22-godzinna podróż z Dworca Głównego we Lwowie do Warszawy.

Zadanie 3

Wyobraź sobie, że jesteś dziennikarzem w 1925 roku. Przygotuj tytuł oraz lead (atrakcyjny wstęp) do artykułu opisującego uroczystość złożenia trumny w Pałacu Saskim. Lead powinien mieć 2–3 zdania, oddawać emocje, atmosferę i znaczenie wydarzenia, a także zachęcać do przeczytania całego tekstu.

Zadanie 4

Dopasuj zdjęcia do wydarzeń i dat, które wcześniej ułożyłeś na osi czasu. Dzięki temu łatwiej wyobrazisz sobie, jak wyglądał Grób dawniej i jakie znaczenie miały te chwile dla historii Polski.

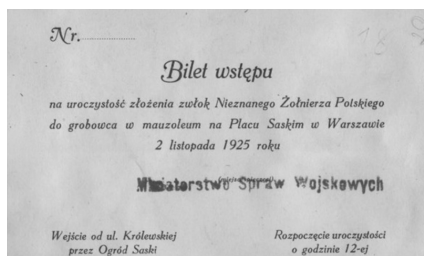
1. Wybór trumien we Lwowie
2. Budowa Grobu Nieznanego Żołnierza
3. Uroczystość złożenia zwłok
4. Pałac Saski z flagą niemiecką
5. Gruzyni Pałacu Saskiego
6. 1939-1945 Materiał z kart pracy Pałacu Saskiego, nie mam do nich dostępu, nie wiem czy da się użyć w ramach współpracy.
7. 1946 (widać w tle zburzone budynki)

NAC: <https://www.warszawa.ap.gov.pl/saska/img/07-05.jpg>

Wikipedia: https://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Uroczystość_zmiana_nazwy_placu_Marszałka_Józefa_Piłsudskiego_na_Adolf-Hitler-Platz_1_września_1940.jpg

NAC: <https://www.warszawa.ap.gov.pl/saska/img/08-02.jpg>

NAC: <https://www.warszawa.ap.gov.pl/saska/img/08-08.jpg>

Wikipedia: https://pl.wikipedia.org/wiki/Gr%C3%B3b_Nieznanego_%C5%B0%C5%82nierza_w_Warszawie#/media/Plik:Wyb%C3%B3r_trumny_z_cia%C5%82em_Nieznanego_%C5%B0%C5%82nierza.jpg

NAC: https://www.szukajwarchiwach.gov.pl/en/jednostka/-/jednostka/5957294/obiekty/347004#opis_obiektu

Zadanie 5

Obecnie na Grobie Nieznanego Żołnierza znajdują się 22 tablice z nazwami bitew stoczonych przez Polaków od 972 do 1963 roku. Nie zawsze tak było. Przed II wojną światową tablice upamiętniały tylko bitwy z lat 1914–1920 (I wojna światowa i wojna polsko-bolszewicka). Po wojnie dodano bitwy z II wojny światowej, ale usunięto te związane z wojną polsko-bolszewicką i obroną Lwowa. Nie wspomniano też o walkach z ZSRR w 1939 roku ani o podziemiu antykomunistycznym. Po 1989 roku przywrócono wcześniejsze daty i dodano tablice poświęcone żołnierzom wyklętych, obrońcom Wołynia oraz wydarzeniom sprzed 1914 roku. Dziś tablice pokazują, jak zmieniała się pamięć historyczna – jedno wydarzenia były podkreślane, inne pomijane.

Zadanie:

Poniżej znajdziesz nazwy kilku bitew. Zaznacz te, które:

- znajdują się na obecnych tablicach;
- były już przed 1939 rokiem;
- pojawiły się dopiero po 1945;
- pojawiły się po raz pierwszy po 1989 roku.

- ☐ Obława Augustowska 12-21 VII 1945
- ☐ Legnica 9 IV 1241
- ☐ Kobryń 14-15 IX 1920
- ☐ Kowel-Włodzimierz Wołyński 19 I-21 V 1944
- ☐ Grunwald 15 VII 1410
- ☐ Zwoleń 15 VI 1946
- ☐ Lipsk 16-19 X 1813
- ☐ Majdan Kozic Górnych 21 X 1963
- ☐ Brzostowica 20 IX 1920
- ☐ Rokitna 13 VI 1915
- ☐ Grodno-Obuchowo 20-25 IX 1920
- ☐ Krwawy Bór pod Papiernią 27-28 IX 1920
- ☐ Zamość 24 I-22 XI 1813/14 VII-21 X 1831
- ☐ Pakosław 19-20 V 1915
- ☐ Płowce 27 IX 1331
- ☐ Dytiatyń 16 IX 1920
- ☐ Lenino 12-13 X 1943
- ☐ Tarłów 30 -2 VII 1915
- ☐ Westerplatte – Oksywie – Hel 1 IX-2 X 1939
- ☐ Borodino 5-7 X 1812

Zadanie 6

Grób Nieznanego Żołnierza w Warszawie nie jest jedynym ani pierwszym na świecie. Podobne miejsca powstały wcześniej we Francji, Wielkiej Brytanii czy USA. W Polsce takie groby pojawiały się spontanicznie – mieszkańcy fundowali tablice, krzyże, czasem anonimowi darczyńcy stawiali pomniki. Możesz je znaleźć w wielu miastach: Łodzi, Kielcach, Radomiu, Siedlcach, Poznaniu, Bydgoszczy, Gnieźnie i w mniejszych miejscowościach.

Znajdź i wybierz

Wejdź na stronę

Lista grobów Nieznanego Żołnierza w Polsce
Wybierz jeden grób z listy

Pracując w grupach lub parach, zastanów się nad podobieństwami i różnicami między wybranymi miejscami upamiętnienia. Porównaj ich wygląd i treść umieszczonych tam napisów. Zapisz wnioski.

Zadanie 7

Nie zawsze upamiętnienie poległych nieznanych żołnierzy miało tak oficjalny charakter. Niekiedy były to zwyczajne miejsca o nadzwyczajnym znaczeniu: kopczyk, krzyż, grób w lesie albo zapomniany grób na cmentarzu. Poniżej znajduje się lista kilku zabytków i grobów w miejscowościach, gdzie takie groby zostały odkryte. Wypisz te, które znajdują się w Twojej najbliższej okolicy.

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

MUZEUM
HISTORII
POLSKI

PALAC SASKI

PŁOMIEŃ

PAMIĘCI